

ÅLANDS FÖRFATTNINGSSAMLING

1935

N:o 4 - 5

Innehåll: N:o 4. Landskapslag om folkbibliotek i landskapet Åland.
N:o 5. Landskapslag angående tiden för öppenhållande av handels- och särskilda andra rörelser samt affärskontor i landskapet Åland.

N:o 4.

Landskapslag

om folkbibliotek i landskapet Åland.

Föredragen för REPUBLIKENS PRESIDENT den 3 juli 1935.

Utfärdad i Mariehamn den 19 augusti 1935.

På framställning av Ålands landskapsnämnd har Ålands landsting antagit nedanstående

Landskapslag

om folkbibliotek i landskapet Åland.

Kap. I.

Om biblioteksmyndigheter.

§ 1.

Den centrala ledningen och övervakningen av landskapsunderstödda kommunala och föreningsbibliotek, som avse folkbildningens höjande och främjande av landskapsinbyggarens självstudier, ävensom

folkbiblioteksväsendets utveckling i allmänhet, ankommer å landskapsnämnden.

Den närmaste uppsikten över landskapsfolkbiblioteksväsende handhaves under landskapsnämnden av en biblioteksinspektör.

§ 2.

Biblioteksinspektören åligger: 1) att övervaka de landskapsunderstödda bibliotekens verksamhet; 2) att främja och stödja kommuners och föreningars biblioteksverksamhet; 3) att draga försorg om biblioteksfunktionärernas fackutbildning; 4) att till landskapsnämnden lämna utlåtande i alla å nämndens behandling ankommande biblioteksärenden; 5) att ge

nom inspektion kontrollera de landskapsunderstödda bibliotekens verksamhet; 6) att tillhandagå bibliotekarierna med råd och undervisning rörande bibliotekens skötsel; samt 7) att i allmänhet verka för biblioteksväsendets utveckling inom landskapet.

§ 3.

Kompetensvillkor för biblioteksinspektörstjänsten utgör studentexamen eller behörighet till lärarbefattning vid högre folkskola, varjämte sökanden bör visa sig äga praktisk erfarenhet i biblioteksarbete, särskilt katalogisering och annan biblioteksteknik samt kännedom om fritt upplysningsarbete.

Kap. II.

Om kommuns rätt att åtnjuta biblioteksbidrag.

§ 4.

Kommun bör, för att av landskapet erhålla understöd för sin folkbiblioteksverksamhet, för denna verksamhet å sitt område årligen använda ett anslag, vilket, inbegripet det i § 5 mom. I, omförmälda landskapsbidraget, motsvara det belopp, som i riket är eller varder fastställt för varje i kommunen under föregående år mantalsskriven invånare.

§ 5.

Kommun tillkommer för dess folkbibliotek enligt landskapsnämndens prövning ett årligt landskapsbidrag, motsvarande

35—50 % av de verkliga utgifterna för desamma, samt i mindre bemedlade bygder enligt landskapsnämndens prövning ett tilläggsbidrag av ända till 40 %. Sammanlagt må enligt förordnande av landskapsnämnden i bidrag för en och samma kommun erläggas högst 30,000 mark.

Till de verkliga utgifterna för bibliotek hänföres avlöningar i penningar ävensom utgifter för inköp och inbindning av litteratur, anskaffande av bokhyllor och skåp samt biblioteksutensilier och för nödiga tryckningsarbeten, så ock i det fall, att biblioteket förfogar över uteslutande för detsamma reserverat ändamålsenligt rum eller lokal, hyresbeloppet därför eller, såframt det är inrymt i kommunen tillhörig byggnad och för densamma icke erhållits i § 6 nämnt landskapsbidrag, biblioteksrum eller -lokals hyresvärde enligt av landskapsnämnden fastställda grunder jämte kostnader för biblioteksrummets eller -lokals uppvärmning och belysning, likaså enligt av landskapsnämnden fastställda grunder.

§ 6.

I byggnadsunderstöd erhåller kommun av landskapet 20 %, men landskommun i mindre bemedlade bygder 30 % av byggnadskostnadernas totalbelopp, varförutom för byggnadernas underhåll årligen beviljas 1 % av byggnadernas värde enligt den uppskattning landskapsnämnden bestämmer.

För uppförande och underhåll av särskilda biblioteks- och läsrum, som inrättas i samband med folkskolbyggnad, tillkommer landskommun understöd och lån på

enahanda grunder, som för uppförande och underhåll av folkskollokal.

§ 7.

Ämnar kommun uppföra biblioteksbyggnad och för ändamålet anhålla om understöd av landskapet, skall före byggnadsarbetets vidtagande landskapsnämndens godkännande utverkas å byggnadsritningarna, till vilka böra fogas arbetsbeskrivning och kostnadsförslag.

Understöd för biblioteksbyggnad ansökes hos landskapsnämnden. Då byggnaden är under vattentak och blivit brandförsäkrad, utanordnar landskapsnämnden på där-om gjord rekvisition 50 % av det av landskapsnämnden beviljade understödet enligt det av landskapsnämnden granskade och godkända kostnadsförslaget. Återstoden av understödet utbetalas på grund av redovisning, så snart biblioteksbyggnaden avsynats och godkänts för sitt ändamål.

Då understöd önskas för uppförande av bibliotekslokal i samband med folkskolbyggnad, skall detta i ansökan särskilt nämnas.

Kap. III.

Om villkoren för erhållande av landskapsunderstöd.

§ 8.

Kommun tillkommer i § 5 omnämnt landskapsbidrag för dess bibliotek på följande villkor:

1) att biblioteket har av kommunalfullmäktige fastställda stadgar, uppgjorda en-

ligt av landskapsnämnden godkända grunder;

2) att biblioteket har av stads- eller kommunalfullmäktige för viss tid utsedd styrelse;

3) att biblioteket har en ordinarie föreståndare, som närmast ansvarar för dess vård;

4) att samtliga kommunens medlemmar och personer, som en längre tid vistas inom kommunen, från biblioteket få avgiftsfritt och med minsta möjliga besvär låna böcker samt att handbibliotek och läsesal, där sådan finnes, få utan avgift begagnas av envar, som sådant önskar;

5) att, där bibliotek i stad eller stambibliotek i landskommun är i fråga, biblioteksföreståndaren och övriga vid biblioteket ordinariter anställda, fackligt utbildade befattningshavares kompetens, såframt ej landskapsnämnden medgiver undantag, motsvarar de i § 12 fastställda fordringarna;

6) att, där bibliotek i stad eller stambibliotek i landskommun är i fråga, biblioteksföreståndarens och övriga vid biblioteket ordinariter anställda fackligt utbildade funktionärers befattningar vid inträffad vakans besättas på sätt § 13 stadgas, och, där distriktsbibliotek är i fråga, dess föreståndare godkänts av biblioteksinspektören;

7) att biblioteket, i händelse kommunen äger andra bibliotek, samarbetar med dessa;

8) att bibliotekets räkenskaper årligen granskas i samma ordning som andra kommunala inrättningars räkenskaper;

9) att biblioteket är inrymt i lämplig,

såvitt möjligt för ändamålet upplåten lokal och är brandförsäkrat;

10) att biblioteket är öppet under viss tid och med avseende å tiderna för öppenhållandet iakttagas vad av landskapsnämnden närmare föreskrives;

11) att biblioteket och dess utlåningsrörelse skötes omsorgsfullt och ändamålsenligt samt att över dess verksamhet föres statistik enligt av landskapsnämnden meddelade föreskrifter;

12) att biblioteket anlitas i sådan omfattning, att det kan anses motsvara ett verkligt behov;

13) att i biblioteket icke finnes litteratur, som kan anses osedlig eller eljest underhållig;

14) att från biblioteket icke, utan biblioteksinspektörens begivande, utmönstras andra än utslitna böcker;

15) att biblioteket står under landskapsnämndens och biblioteksinspektörens insee och kontroll;

16) att vid bibliotekets ledning och skötsel iakttagas av landskapsnämnden nödigansedda föreskrifter; samt

17) att, om biblioteksverksamhet upphör, dess boksamling användes på av landskapsnämnden godkänt sätt.

§ 9.

Medgiver kommun, att något dess bibliotek tjänar som landskapsbibliotek eller lokalt centrum till stöd för biblioteksväsendet i flere kommuner, kan densamma enligt landskapsnämndens prövning erhålla tilläggsunderstöd ur av landstinget för ändamålet beviljade medel.

§ 10.

I landskommun verksam förening, som har till ändamål att främja folkbildning och självstudier, kan enligt landskapsnämndens prövning erhålla i understöd för bibliotek, ifall detta är för allmänheten tillgängligt, 35—50 % av till inköp och inbindning av litteratur använda medel, dock med den begränsning, att understödet årligen utgår med högst 1,000 mark för varje förening och 5,000 mark för varje kommun.

Enligt landskapsnämndens prövning erhåller förening i det föregående nämnt landskapsbidrag för sitt bibliotek på följande villkor:

1) att biblioteket har stadgar, som uppgjorts enligt av landskapsnämnden godkända grunder och av vilka framgår, huru bibliotekets styrelse och revisorer utses;

2) att biblioteket avgiftsfritt är tillgängligt för alla inom dess verksamhetsområde bosatta personer samt öppet för allmänheten under viss tid, minst en gång i veckan;

3) att för bibliotekets komplettering och för dess vård under det år, för vilket landskapsbidraget begäres, använts minst 800 mark;

4) att biblioteket har en av biblioteksinspektören godkänd föreståndare, som närmast ansvarar för dess vård;

5) att biblioteket är brandförsäkrat;

6) att biblioteket och dess utlåningsrörelse skötas omsorgsfullt och ändamålsenligt samt att över dess verksamhet föres statistik enligt av landskapsnämnden meddelade föreskrifter;

7) att biblioteket anlitas i sådan omfattning, att det kan anses motsvara ett verkligt behov;

8) att i biblioteket icke finnes litteratur, som kan anses osedlig eller eljest underhaltig;

9) att från biblioteket icke, utan biblioteksinspektörens medgivande, utmönstras andra än utslitna böcker;

10) att biblioteket står under landskapsnämndens och biblioteksinspektörens inseeende och kontroll;

11) att vid bibliotekets ledning och skötsel iakttagas av landskapsnämnden nödigansedda föreskrifter; samt

12) att, om bibliotekets verksamhet upphör, dess böcker tillfalla något kommunalt bibliotek eller eljest användas på av landskapsnämnden godkänt sätt.

§ 11.

Till ansökningen om landskapsbidrag skola fogas originalverifikat över biblioteksutgifterna under det år, för vilket bidraget sökes. Från skyldigheten att insända verifikat kan landskapsnämnden befria de största biblioteken, vilka i stället böra insända bestyrkta utdrag ur räkenskaperna.

Kap. IV.

Om kompetensvillkor för anställning vid bibliotek.

§ 12.

Kompetensfordringar för de fackligt ut-

bildade befattningshavarna vid landskapsunderstödda kommunala bibliotek äro:

a) för biblioteksföreståndare och biblioteksbiträden i Mariehamns stad: lärarkompetens för högre folkskola eller dimissionsbetyg från fullständigt högre läroverk samt av landskapsnämnden godkänd bibliotekskurs med avlagd examen eller intyg däröver, att vederbörande på annat sätt inhämtat motsvarande kunskaper och färdigheter; samt

b) för annan stambiblioteksföreståndare: av landskapsnämnden godkänd eller för ändamålet anordnad examen, som bör ådagalägga tillräcklig såväl allmän och boklig kunskap som biblioteksteknisk färdighet.

§ 13.

Föreståndarnas och de fackligt utbildade funktionärernas befattningar vid landskapsunderstödda bibliotek besättas av kommunernas fullmäktige, efter det befattningen varit under 30 dagar lediganslagen och efter det biblioteksinspektörens yttrande och förslag i ärendet inhämtats.

§ 14.

Innan styrelsen eller annan för bibliotekets övervakande tillsatt nämnd beviljar bibliotekarien tjänstledighet för längre tid än tre månader, skall biblioteksinspektörens yttrande rörande vikariens lämplighet inhämtas.

§ 15.

Landskapsbidrag kan utgivas antingen i penningar eller i böcker eller i vartdera.

§ 16.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 1935.

Mariehamn den 2 mars 1935.

På landstingets vägnar:

Julius Sundblom

talman.

Johannes Eriksson

vicetalman.

Viktor Strandfält

vicetalman.

N:o 5.

Landskapslag

angående tiden för öppenhållande av handels- och särskilda andra rörelser samt affärskontor i landskapet Åland.

Föredragen för REPUBLIKENS PRESIDENT den 23 juli 1935.

Utfärdad i Mariehamn den 19 augusti 1935.

På framställning av Ålands landskapsnämnd har Ålands landsting antagit nedanstående

Landskapslag

angående tiden för öppenhållande av handels- och särskilda andra rörelser samt affärskontor i landskapet Åland.

1 §.

Butik, nederlag, rakstuga och frisersalong ävensom annan med dem jämförlig

rörelse samt affärskontor må icke, för såvitt i denna landskapslag ej annorlunda stadgas, öppenhållas under söckendagar före klockan åtta och efter klockan aderton. Under tiden från den 1 juni till den 1 oktober må dock sagda rörelser i landskapet, där fullmäktige sådant medgiva, öppenhållas från klockan sju till klockan nittön.

På lördag och dag före kyrklig helg, skola övriga i 1 momentet nämnda rörelser och kontor, utom rakstugor och frisersalonger, stängas en timme tidigare än

ovan är stadgat.

Där förhållandena på orten sådant påkalla, kunna vederbörande kommuns fullmäktige bestämma, att i 1 och 2 momenten nämnda tider för öppenhållande ändras till en timme tidigare eller en timme senare på villkor, att den dagliga tiden för öppenhållandet icke förlänges.

2 §.

På söndagar, kyrkliga högtidsdagar, självständighetsdagen och första maj böra de i 1 § nämnda rörelser och kontor, för såvitt ej i 3 § annorlunda stadgas, hållas stängda.

Dagen före jul och midsommardagarna böra affärer och kontor med de i 3 § tillåtna avvikelser stängas klockan femton.

3 §.

Vederbörande kommuns fullmäktige må bestämma tiden för:

1) öppenhållande av mjölk-, bröd- och blomsterbutiker, likväl med beaktande av att dessa butiker under de i 2 § nämnda dagar icke få öppenhållas längre tid än tre timmar och icke på annan tid än mellan klockan sex och elva, där icke natur- eller trafikförhållandena på orten med avseende å mjölk- och brödbutiker påkalla avvikelser inom sistnämnda tidsbegränsningar;

2) öppenhållande av kiosker och med dem jämförliga försäljningsställen ävensom utomhus skeende försäljning av färdig mat, förfriskningar, läskdrycker, tobak, tidningar och tidskrifter samt blommor;

3) öppenhållande av rakstuga och fri-

sersalong under den senare av två på varandra följande, i 2 § nämnda dagar, med beaktande av att tiden för öppenhållandet icke överskrider två timmar; samt

4) öppenhållande under de i 2 § nämnda dagar av tidningskontor för tidningar, som utkomma dagen efter de dagar, som omnämnas i 2 §, i den mån arbetet härvid är oundgängligt och med beaktande av att öppenhållandet icke överskrider tre timmar.

4 §.

Under den tid, då denna landskapslag underkastade rörelser och kontor skola hållas stängda, må varor, som i dem saluhållas, ej heller annorstädes hållas till salu eller utbjudas på auktion, med mindre vederbörande ordningsmyndighet därtill för visst tillfälle meddelat särskilt tillstånd.

5 §.

Denna lag berör icke:

1) apotek;

2) kassor och kontor vid trafik- och transportinrättningar samt hotell och värdshus ävensom vid sjukhus och vårdsanstalter;

3) försäljning för passagerarnas behov på ångbåts-, linjeautomobils- och flygstationer samt i fartyg;

4) försäljning utomhus samt i kiosker och å med dem jämförliga försäljningsställen av bränsle och smörjämnen för motorer samt nödvändiga reservdelar för dessa;

5) försäljning i teatrar och andra förlusteställen av inträdesbiljetter, program och förfriskningar; ej heller

6) sparbanker samt andels-, sjuk-, pensions-, begravnings-, arbetslöshets- och andra dylika kassor.

6 §.

Övervakningen av denna lags efterlevnad ankommer på ordningsmyndigheterna.

7 §.

Den, som bryter mot bestämmelserna i denna lag, straffes med högst etthundra dagsböter. Vid återfall eller, där omstän-

digheterna eljest äro försvårande, vare straffet högst tvåhundra dagsböter.

8 §.

Denna lag träder omedelbart i kraft. Därigenom upphäves 2 och 3 §§ i lagen den 24 oktober 1919 angående arbetsförhållandena i handels-, kontors- och nederlagsrörelserna, ävensom stadgandena i övriga paragrafer av samma lag, såvida de gälla öpenhållande av handels- och särskilda andra rörelser samt kontor.

Mariehamn den 2 mars 1935.

På landstingets vägnar:

Julius Sundblom

talman.

Johannes Eriksson

vicetalman.

Viktor Strandfält

vicetalman.

MARIEHAMN 1935.

Alands Tidnings-Tryckeri. A. B.